

відмовитись від досліджень з використанням тварин, необхідно прагнути до зменшення кількості тварин в експерименті, покращання умов утримання та використання тварин, надання переваги тваринам, що знаходяться на нижчому щаблі еволюційного розвитку або альтернативним об'єктам і методам. Це передбачено концепцією R3, яку використовують у багатьох випробувальних установах по всьому світу.

Література

1. Біоетична експертиза доклінічних та інших наукових досліджень, що виконуються на тваринах: методичні рекомендації. URL: https://www.ift.org.ua/uk/webfm_send/24.

2. Європейська конвенція про захист хребетних тварин, що використовуються для дослідних та інших наукових цілей від 18.03.1986 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_137.

3. Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH). URL: <http://procertificate.ru/standard/reach.html>.

4. Acts adopted under the EC Treaty/Euratom Treaty whose publication is obligatory. URL: <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:142:0001:0739:en:PDF>.

УДК 343.74 (043.2)

Лихова С.Я., д.ю.н., професор,
Нікріцухін А.О., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ФОРМИ ВИНИ У СКЛАДІ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО В ДИСПОЗИЦІЇ ст. 441 КК УКРАЇНИ «ЕКОЦИД»

Форма вини є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони складу злочину, передбаченого в диспозиції ст. 441 КК України. Поняття вини визначене в Кримінальному кодексі України, а саме у ст. 23 – психічне ставлення особи до вчинюваної дії чи бездіяльності, передбаченої КК України, та її наслідків, виражене у формі умислу або необережності.

Згідно КК України існує дві форми вини, такі як умисел (ст. 24) та необережність (ст. 25). У свою чергу умисел поділяється на прямий та непрямий. А необережність на злочинну самовпевненість та злочинну недбалість.

У чинному Кримінальному кодексі України не визначено форму вини злочину передбаченого в диспозиції ст. 441 «Екоцид». Серед вчених-правників виникають дискусії щодо визначення форми вини, з якою вчинюється «Екоцид». Зазначене вище обумовлює актуальність вирішення питання щодо визначення форми вини злочину, склад якого передбачений в диспозиції ст. 441 КК України.

Необережність як форму вини, з якого вчиненюється «Екоциду» вони прямолінійно виключають, що, на мою думку, є необґрунтованим і хибним.

Твердження вчених-юристів зазначене вище є, очевидно, недостатньо обґрунтованим, бо злочин, склад якого передбачений в диспозиції ст. 441 КК України може вчинятись у обох формах вини. Для підтвердження цієї думки достатньо звернутись до катастрофічних подій, які за ознаками складу злочину підпадають під ознаки ст. 441 КК України. Слід привести такі екологічні катастрофи: Аварія на Чернобильській АЕС 1986 р.; вибух на нафтовій платформі Deepwater Horizon 2010 р.; аварія на танкері «Еххон Valdez». Згідно офіційних доповідей з розслідування причин зазначених катастроф екологічного характеру, основними причинами були людські помилки, недбале ставлення до безпеки, низький рівень кваліфікації відповідальних спеціалістів та їх неправильні рішення.

Щодо аварії на Чернобильській АЕС, то згідно доповіді «Міжнародної консультативної групи з ядерної безпеки» основною причиною аварії на АЕС було порушення правил експлуатації та регламентів роботи атомного реактора відповідальними посадовими особами під час проведення на ньому випробувань.

Щодо вибуху на нафтовій платформі Deepwater Horizon, то, згідно заключної доповіді British Petroleum з «Розслідування катастрофи Deepwater Horizon», основними причинами виникнення вибуху є неправильні рішення відповідального персоналу (не були вчасно вчинені дії щодо відведення газу за борт станції, а також недбале відношення персоналу до культури безпеки).

Щодо аварії на танкері «Еххон Valdez», то згідно доповіді National Transportation Safety Board щодо розслідування екологічної катастрофи «Еххон Valdes oil spill», основними її причинами був некваліфікований третій помічник капітана, який неправильно виконав маневр судна, а також недбалі кадрові рішення капітана судна.

Із суб'єктивної сторони зазначені вище катастрофи характеризуються необережністю у формах злочинної недбалості та злочинної самовпевненості. Тому, на мій погляд, це повністю підтверджує можливість вчинення «Екоциду» за наявності форм вини – як умислу, необережності.

Отже, злочин, склад якого передбачений в диспозиції ст. 441 КК України, може вчинятись за наявності обох форм вини – з необхідності, і з умислом.